దీపావళి
కథల
పోటీలో
కన్సొలేషన్
బహుమతి
పొందినది

పిలుపు

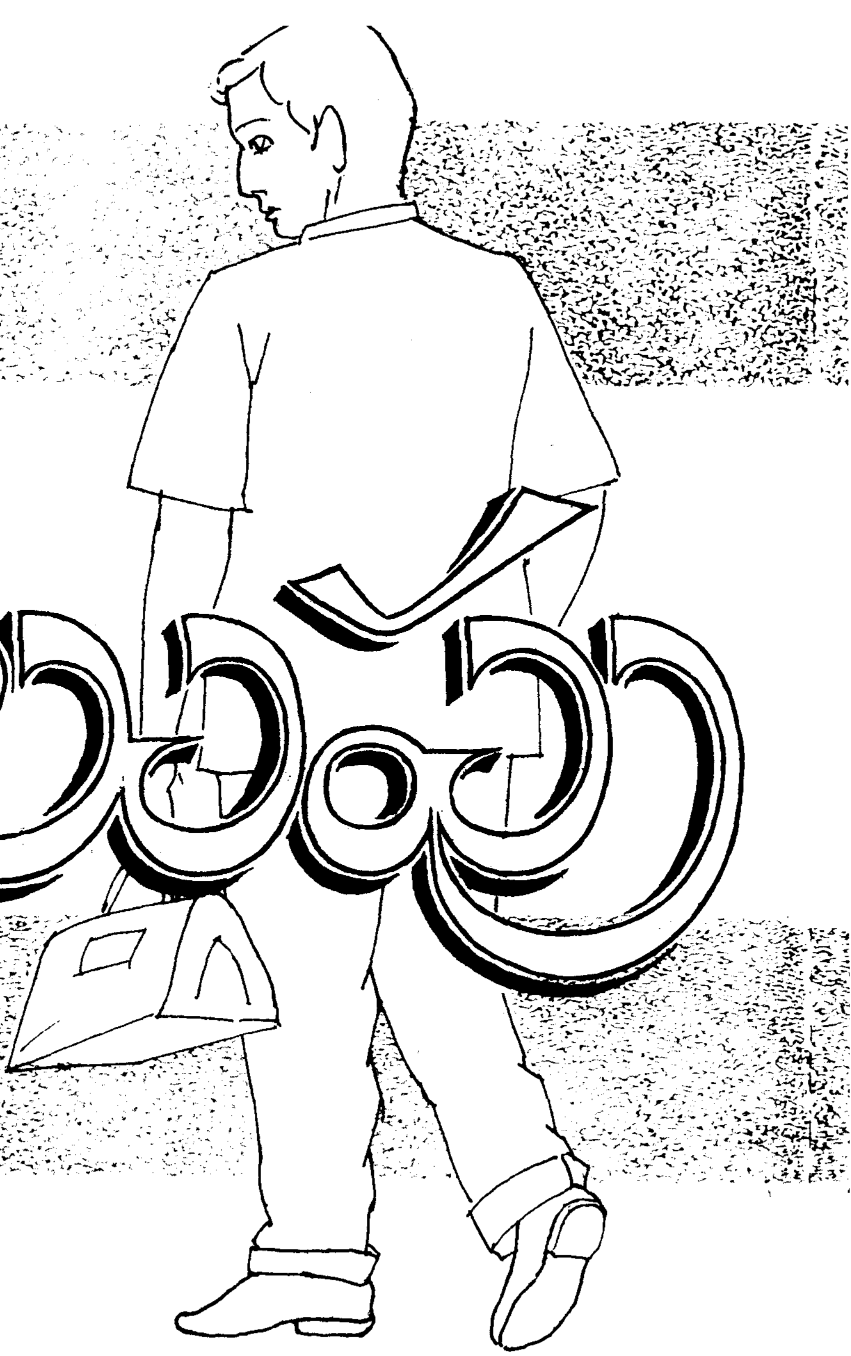

కన్సల్టింగ్ [illegible] డాక్టర్ ఉమాదేవి, అప్పుడే [illegible] రాధిక [illegible] ముఖం చూడగానే కలత చెందింది. [illegible] సెక్స్‌పెర్ట్ [illegible] చెప్పే [illegible] ఎదురుగా ఉంది రాధిక.

"తల్లీ!" పెదవుల్లో వాత్సల్యం, జాలి, అను [illegible] ఉన్నాయి.

ఉలిక్కిపడి లేచింది రాధిక. ఏదో వ్యథ, దీనత్వం, ఆలోచన గూడుకట్టుకున్నాయి ఆమె ముఖంలో.

"స్నానం చేసి, భోజనం చెయ్యమ్మా." ఏదో చెప్పాలని ఆత్రుతపడుతున్నది రాధిక. కాని తల్లిమాటను ఆజ్ఞగా పాలించడం ఆమె అలవాటు. మారు మాట్లాడకుండా అక్కడినుంచి వెళ్లింది.

అపరాహ్ణం ఒంటిగంటయింది. సన్న సన్నగా చినుకులు పడుతున్నాయి. దూరాన కొండలు లీలగా కనిపిస్తున్నాయి. క్రింద రోగులు లోకాభిరామాయణం చెప్పుకుంటున్నారు. ఉమాదేవి రీడింగ్ రూమ్‌లో కూర్చుని ఏదో పుస్తకం చదువుతున్నది. పుస్తకంమీద దృష్టి నిలవడం లేదు. పుస్తకం గుండెలమీద పెట్టుకుని సోఫాలో చేరగిలబడి కళ్లు మూసుకుంది.

"అమ్మా!"

"ఏం రాధీ!" ఆమెకు తెలుసు రాధిక ఏ స్థితిలో ఉందో. ఏదో సంఘర్షణ జరుగుతున్నది రాధిక లేత హృదయంలో. రెండు నిమిషాలు నిరీహనిశ్శబ్దం వ్యాపించింది.

"ఏమన్నా చెప్పాలనుకుంటున్నావా, అమ్మా?" ప్రేమతో తల నిమురుతూ అంది ఉమాదేవి.

"అమ్మా!" గొంతులో నుంచి మాట పెగలడం లేదు. కన్నీరు టొట టొట కారుతున్నది. ఉమాదేవి తల్లడిల్లిపోయింది. బుద్ధెరిగిన తరువాత రాధిక కంట తడిపెట్టడ మిదే.

"రాధీ! అమ్మదగ్గర సంకోచ మెందుకు తల్లీ!"

"నాకు తెలియకుండానే ఓ పెద్ద సమస్యను

[illegible]

తలమీదకు తెచ్చుకున్నానమ్మా. [illegible] పరిష్కరించాలో తెలియడం లేదు.''

''సూటిగా చెప్పు రాధీ.''

''ఎన్నడూ నీనుంచి ఏదీ దాచి ఎరుగను. కాని దేనివల్ల ఇప్పుడింత ఆవేదన పొందుతున్నానో దాన్ని నీనుంచి దాచానమ్మా! నిరుడు అక్టోబర్‌లో అనుకోకుండా ఒక సభావేశంలో ఒక ఆఖరి సంవత్సరం అబ్బాయితో పరిచయమయిందమ్మా. అతని పేరు రమేష్. ఎప్పుడూ సరదాగా కబుర్లు చెబుతుంటాడు. మాటలతో ఇట్టే ఇతరులను ఆకర్షిస్తాడు. అతనితో స్నేహం చేయాలనిపించింది. ఎన్నో సాయంత్రాలు అతనితో మాట్లాడుతూ ఉంటే తెలియకుండానే గడిచిపోయేవి. క్రమంగా అతనితో చాల చనువేర్పడింది. అతను ఆఖరి సంవత్సరం పాసయాడు. ఇంటర్న్ అయింది. హౌస్ సర్జన్‌గా గుంటూరు వెళ్లుతున్నాడు. మొన్న పానగల్ బిల్డింగ్స్ దగ్గర [illegible] రాధికా! సాయంత్రం [illegible] గంభీరంగా కూర్చున్నాడు. అతని ప్రకృతికి విరుద్ధమైన ఆ స్థితిలో అతన్ని చూసి [illegible] కొద్ది దూరంలో కూర్చున్నాను. [illegible] ప్రేమిస్తున్నాను, రాధికా! [illegible] అన్నాడతను. ఒక క్షణం [illegible] గుప్పిట్లో [illegible] ఆశ్చర్యపడి [illegible]

'ప్రేమించండి. మీ ప్రేమ ప్రవాహంలో ఇప్పుడేమయినా అడ్డుపడిందా మహాశయా!' అన్నాను నాటక ఫక్కీలో, నవ్వుతూ.

'నవ్వులాటకాదు, రాధికా! సీరియస్‌గా చెబుతున్నాను. మీరు నన్ను నీచుడుగా అనుకోవద్దు. మిమ్మల్ని వదిలి జీవించలేనేమో అనిపిస్తూంది. మీరు ఒప్పుకుంటే మనం పెళ్లి చేసుకుందాం. ఏమంటారు రాధికా!' ఆత్రుత తొంగిచూస్తున్నది అతని కంఠంలో. పెళ్లిఅనేది తలపునైనా లేదు. అతని ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పలేకపోయాను వెంటనే.

'పెళ్లా! సారీ రమేష్! నా కా అభిప్రాయం లేదు.'

'ఇన్నాళ్లూ కేవలం నటించారా రాధికా!' మాటల్లో వ్యధ. అప్పటికి అర్థం చేసుకున్నాను. నా స్నేహ వర్తనాన్ని అతను తనమీద ప్రేమగా తలచి, నామీద ఎన్నో ఆశలు పెంచుకున్నాడు.

'మీతో స్నేహాన్ని కోరాను. మంచి స్నేహితుడు దొరికారని ఉప్పొంగిపోయాను. అంతే. అంతకుమించి మరోవిధంగా ఆలోచించలేదు. ఆలోచించే సమయం రాలేదనుకున్నాను. మీరలా భావించి ఉంటే దానికి నేను బాధ్యురాలను కాను.' అంత స్థిరత్వం ఎక్కడినుండి వచ్చిందో తెలియదు.

'రాధికా!' అతని సంబోధనలో ఎన్నో భావాలు.

'క్షమించండి. తెలియక మీలో ఆశల్ని రేపానేమో! కాని....సారీ రమేష్! నే నేమీ చెప్పలేను. ఐ కాన్ట్ హెల్ప్ ది సిట్యుయేషన్.' వెంటనే లేచి నిలబడ్డాను. అతని ముఖాన్ని ఓసారి చూశాను. వెల్లవేసినట్లు పాలిపోయి ఉందాతని ముఖం. కళ్లెక్కడో శూన్యంలోకి చూస్తున్నాయి. అతన్ని చూసి చలించిపోయాను. కాని మనసును

జి. విజయలక్ష్మి

ఉగ్గబట్టుకుని హాస్టల్ వైపు నడిచాను.

విన్నంతా ఆలోచించానమ్మా! నా మనసేమిటో నాకు తెలియడం లేదు. అతను ఉత్తముడు. మల్లెరేకులాంటిదమ్మా అతని హృదయం. ఈ సంఘటన అతని జీవితాన్నే ఏ దిక్కుకు తిప్పుతుందో ఊహించడానికే భయంగా ఉంది. ఈ ఆఘాతాన్ని అతను సహించలేడు. ఇంక అతన్ని నిరాకరించడానికి ఏ లోపమూ కనపడదు. మన కులమే అతనిది కూడా. విద్యావంతుడు.

అందగాళ్ళలోనే లెక్క. కాని నా కలలు నీకు తెలుసు కదమ్మా? ఎం. డి. చేసి విదేశాలకు వెళ్లాలని నా వాంఛ. ఇప్పుడు పెళ్లి చేసుకుంటే నా కల కల్లే అవుతుంది. అతనికోసం నేనెంతో కింత త్యాగం చెయ్యాలి? ఏమీ తేల్చుకోలేక పోయాను. నీతో చెప్పి నీ సలహా ప్రకారం చేద్దామని వచ్చానమ్మా !''

అంతా చెప్పిన తరువాత మరి భయంఉండదు. బరువుగా ఊపిరి పీలుస్తూ తల్లివైపు చూచింది రాధిక. ఆమె చెక్కిళ్లమీదుగా కన్నీరు కారుతున్నది. ఈ లోకంలో ఉన్నట్లు లేదు.

''అమ్మా !'' రాధిక పిలుపుతో ఈ లోకంలోకి వచ్చింది డాక్టర్ ఉమాదేవి.

''నాకు పరిష్కారమార్గం చూపించవమ్మా!''

మౌనంగా పక్క గదిలోకి వెళ్లి తలుపు వేసుకుంది ఉమాదేవి. ఎప్పుడూ గంభీరంగా ఉండే ఉమ్మ అలా చేసేసరికి విస్తుపోయింది రాధిక.

ఆ రాత్రి ఎన్నో ఆలోచనలతో నిద్రపట్టడం లేదు రాధికకు. ఒకదాని కొకటి పొత్తు కుదర కుండా ఉన్నాయి భావాలు. ఎప్పుడు నిద్ర పట్టిందో తెలియదు. ఉదయం సూర్య కిరణాలు చురుక్కు మనిపిస్తూంటే మెలకువ వచ్చింది రాధికకు. వర్షానంతరం కొండచరియలా ప్రశాంతంగా ఉంది మనసు. కాని మళ్ళీ కారుమేఘాల్లా ఆలోచనలు చుట్టుముట్టాయి. బల్లమీద కాగితాల బొత్తి చూచి ఆవేశంతో వానిని చేతిలోకి తీసుకుంది.

''రాధీ!

నే నిన్నాళ్లనుండి ఏదైతే ప్రాణపదంగా దాచుకుంటూ వస్తున్నానో ఆ రహస్యాన్ని ఈ సమయంలో దాచాలనిపించడం లేదు. నా జీవితాన్నే నీముందు పెడతాను. నా జీవితమే నీకో పరిష్కార మార్గాన్ని చూపిస్తుంది, తల్లీ!

అమ్మా! అవి నేను మొదటి సంవత్సరం ఎమ్. బి. బి. ఎస్. చదువుతున్న రోజులు. జీవితమంటే ఏమిటో ఎరుగకుండా, లక్ష్యరహితంగా, జల్సాగా గడుపుతున్న రోజులు. జీవితరాగంలో ఏదైనా అపశ్రుతి వస్తుందా అనే సందేహమే ఉండేది కాదు. ఆ సంవత్సరమే ఆంధ్ర యూనివర్సిటీలో ప్రదర్శనం జరిగింది. మా క్లాస్ ఆడపిల్లలు కొంతమందితో కలిసి నేను ప్రదర్శనానికి వెళ్లాను. జంతు, వృక్ష, శరీర, రసాయన, ఔషధయోగ శాఖలు చూచి సాంకేతిక శాఖకు వెళ్లాం. స్వయం సేవకులు ఏమేమిటో వర్ణిస్తున్నారు. అర్థం కాకపోయినా వూకొట్టుతున్నాం. అందులో ఒకతను చాల అందంగా ఉన్నాడు. అతను చెప్పేది వినడం మాని అతని వైపే చూస్తున్నాను. జయ మోచేత్తో పొడిచేసరికి నా స్థితికి సిగ్గుపడ్డాను. సరిగా అదే సమయంలో 'దీసీజ్ ఎమెథడ్ ఆఫ్ బోరింగ్ (ఉడ్ బోరింగ్)' అన్నాడతను. నా కళ్లన్నీ ఏడిపించాలని సరదా పుట్టింది. 'సీ, హియరీజ్ ఎమెథడ్ ఆఫ్ బోరింగ్ (విసుగు కలిగించడం)' అన్నాను మా సహాధ్యాయినులతో. తెల్లబోయి చూస్తున్నాడతను. మా సహాధ్యాయినులు నా చలోక్తిని వెంటనే అర్థం చేసుకున్నారు. అంతా ఒక్కసారి 'ఎస్. హియరీజ్ ఎ మెథడ్ ఆఫ్ బోరింగ్' అన్నారు. మిగిలిన స్వయంసేవకులు, ప్రేక్షకులు వింతగా చూస్తున్నారు. 'బి. ఓ. ఆర్. ఇ. బోర్' అని ఒక్కసారి అరిచి, పెద్దగా నవ్వుతూ ఆ శాఖనుంచి బయటికి వచ్చేశాం. పాపం! సిగ్గుతో కందగడ్డలా అయింది అతని ముఖం.

'తరువాత పూర్ణిమరోజున హాస్టల్లో కొంతమంది బీచ్కి వెళ్తూంటే నేను కూడా వెళ్లాను. బీచ్ కళకళ లాడుతోంది. ఓ ఇరవై నిమిషాలు గడిచాయో లేదో 'అబ్బ! బోర్ కొడుతోంది. పిక్చర్కి పోదాం' అన్నారు. అనడం తడవు లేచారు. కనబడిన వాళ్లమీదల్లా వ్యాఖ్యలు విసురుతూ, నవ్వుతూ, తుళ్ళుతూ నడుస్తున్నాం. యూనివర్సిటీ లేడీస్ హాస్టలుకు ఎదురుగా వచ్చాం. గుప్పిళ్లతో ఇసుక తీసుకుని ఎగురవేస్తున్నాను నేను. చటుక్కున నా చేతులు పుచ్చుకుని, నా కళ్లల్లోకి చూస్తున్నాడొకతను. అతను...ఆ రోజు ప్రదర్శనంలో స్వయం సేవకుడు. నిశ్చేష్టనై నిలబడిపోయాను. భయంతో కంపించి పోయాను. చుట్టూ ఎటు చూచినా విద్యార్థులు, మా సహాధ్యాయులు, సీనియర్లు ఎంతో మంది ఉన్నారు. 'ఓ కె. రవీ! ఎక్సలెంట్!' అన్నాడొకతను కెమెరా సర్దుకుంటూ. అతను, రవి, తత్తరపాటుతో 'సారీ మేడమ్. ఎక్స్క్యూజ్ మి' అని తలవంచుకుని పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు. అంతా క్షణంలో జరిగిపోయింది. భూమిలోకి క్రుంగిపోతున్నట్లనిపించింది. 'తన్మయత్వంతో ఏవో లోకాల్లోకి తేలిపోతూంది చూడరా!' మా సీనియర్స్ హేళనతో కూడిన స్వరం. 'ఉమా! హాస్టల్కు పోదాం పద.' జాలితో జయ నా చెయ్యి పట్టుకుని అంది. ఆమెవైపో వెర్రి చూపు చూచాను. యాంత్రికంగా ఆమెవెంట నడిచాను.

కాలేజి అంతా ఈ విషయం పాక్కిపోయింది. ఎక్కడకు వెళ్లినా హేళనతో నవ్వేవారు. తెలిసీ తెలియక చేసిన ఒక చిన్న పొరపాటు నా సర్వనాశనానికి కారణమయింది. 'ఎంతటి సన్నిహితత్వం లేకపోతే అతనంత చనువు తీసుకుంటాడు!' విద్యార్థుల వికట్రగీవామోదం. నిజంగా మొట్టమొదటిసారి 'బాధ' అంటే ఏమిటో తెలుసుకున్నాను. మనసంతా అల్లకల్లోలమయింది. అంత తీవ్రాఘాతానికి నా లేత హృదయం తట్టుకోలేకపోయింది. అశాంతితో తల్లడిల్లిపోయాను. జరిగినదానికి ఎవరినీ నిందించలేకపోయాను. తప్పంతా నాది. సరదాగా చేసిన దానికింత విషమ పరిణామం వస్తుందని వూహించలేకపోయాను రాధీ!

పది రోజులు యమయాతనతో గడిచిపోయాయి. 'సారీ ఉమా! నా లెటరేమో అని చించాను.' ఎస్. ఉమాదేవి, మా సహాధ్యాయిని, నా చేతిలో ఓ కవరు పెట్టింది. వణికే చేతులతో ఉత్తరం చదివాను.

అమ్మకమునకు సిద్ధంగా వున్నవి!

ప్రఖ్యాత జ్యోతిషగ్రంథములు

శ్రీ శంకరాచార్య జ్యోతిషమ్ సంపుటములు
ద్వాదశభావములు

1. రాజ స్వభావము	రు.	3 —
2. చతుర్థ భావము	రు.	2 —
3. కళత్ర భావము	రు.	2 —
4. పితృ భావము	రు.	2 —

ప్రతులకు:
శ్రీ భాస్కర జ్యోతిష సిద్ధాంత నిలయం,
గవర్నరుపేట, విజయవాడ — 2.

కనబడుటలేదు

సూరిశెట్టి బాలకృష్ణ
వయస్సు 17 సం. ఎర్రగా పొడవుగా వుండును.
ఈతని ఆచూకీ తెలిపినవారికి రు. 50—00
బహుమతి యివ్వగలవారము.
యస్. రామస్వామి అండ్ బ్రదర్సు.
టాయన్ ఫ్యాక్టరీ, ఏటికొప్పాక,
విశాఖపట్నం జిల్లా.

పద్మశ్రీ అండ్ కో, చిత్తూరు

కొత్త ప్రచురణలు

నవలలు:

స్వయంకృతం	రామకృష్ణ	2—50
నాగార్జున	శార్వరి	1—50
సాగరిక	శార్వరి	0—80
తెలుగువెలుగు	జి.టి. సూరి	3—00
భారతీయ విజ్ఞాన దర్పణము	,,	1—25

కథలు:

మరీచిక	లోకనాథం	1—00
కథాగుచ్ఛము	రామకృష్ణ	0—75
చరితార్థులు	నల్లపరెడ్డి	0—80
చిట్టికథలు	వెంగోజీరావు	0—62

ప్రఖ్యాత నవలా రచయిత

శ్రీ శార్వరి కొత్త నవల

మేఘరంజని

ద్వివర్ణ ముఖచిత్రం వెల: 3—50

'మిస్ ఉమాదేవీ !

మిమ్మెల్నెలా క్షమాపణ అడగాలో తెలియడం లేదు. మనకు తెలియకుండానే ఎన్నో పనులు చేస్తూంటాం. చేసే టప్పుడు వాటి ఫలితం ఇలా ఉంటుందీ అని ఊహించలేం. తెలిసీ తెలియకుండా, నన్నంత మందిలో అవమానించారు మీరు. దానికిప్పుడు నేను బాధపడడం లేదు. కాని, ఆ రోజు బీచ్‌లో నేను చేసిన పనికే కుమిలి పోతున్నాను. మిమ్మల్ని చూడగానే నా ఫ్రెండ్సంతా ప్రతీకారం చేయమని ప్రోత్సహించారు. లోలోపల మీమీదకోపంగా ఉన్నా, నవ్వేసి ఊరుకున్నాను. కాని వాళ్ళు నన్ను విడిచిపెట్టలేదు. ఏమి జరుగుతుందో తెలియకుండా వచ్చి మీ చేతులను పట్టుకున్నాను. మొదటి అనుభవ మేమో, మీ స్పర్శవల్ల కలిగిన షాక్‌తో, తన్మయత్వంతో మీ కళ్లల్లోకి చూచాను. ఎవరో చెళ్ళున కొరడాతో వీపుమీద చరిచినట్లయింది. అసహాయత, సిగ్గు, అన్నిటికన్న మీ కళ్లల్లో ప్రతిఫలించిన పవిత్రత నన్ను తిరిగి మానవుడివి చేశాయి. లేకపోతే....ఆ క్షణంలో ఏం జరిగేదో చెప్పలేను. ఎంత పొరపాటు చేశానో తెలిసేసరికి వణికిపోయాను.

మీ కాలేజీలో మీమీద ఎన్నో అపోహలు బయలుదేరినట్లు తెలిసింది. మీకు వచ్చిన కళంకం ఎన్ని విషమ పరిణామాలకు దారి తీస్తుందో తెలుసు. నేను చేసిన అపచారానికి నిష్కృతిలేదు, ఉమాదేవీ. మగవాడినన్న అహంకారంతో, ఉన్నతంగా గడిచిపోతున్న మీ జీవితాన్ని స్థాన భ్రష్టం చేశాను. నాలో చెడు ఆలోచన లేవీ లేవు. కేవలం ఆవేశం నన్నలా చేయించింది. మీరెంత బాధ పడుతున్నారో నేను వూహించగలను. మీకు కలిగిన నష్టమెంతటిదో నేను అంచనా వేయగలను. అనుక్షణం మీ మూర్తే నా కళ్లముందు నిలబడుతోంది. చేతులు జోడించి ప్రార్థిస్తున్నాను, ఉమాదేవీ! ఈ మూర్ఖుడికి క్షమాభిక్ష పెట్టండి.

రవి'

'మేడమ్!

రవికి తెలియకుండా ఈ ఫోటో పంపుతున్నాను. నేను చేసేది సబబో, కాదో తెలియదు. రవి నా మిత్రుడు. బి. టెక్. ఆఖరి సంవత్సరం చదువుతున్నాం. రవి చాల సున్నితమైన వ్యక్తి, ఉమాదేవీ. అత నెంతగానో బాధపడుతున్నాడు. చేసిన పనికి సిగ్గుపడుతున్నాడు. మీరేమనుకుంటారోననే భయంతో ఉత్తరం వ్రాసి ఉండేవాడుకాదు, మా అందరి బలవంతం లేకపోతే. మిత్రుడుగా అతని హృదయాన్ని నే నర్థం చేసుకోగలను. అతను మిమ్మల్ని దేవతగా ఆరాధిస్తున్నాడు. అతనితోపాటు మేమంతా మిమ్మల్ని క్షమించమని అడుగుతున్నాం. ఆ రోజు మేమంతా ప్రోత్సహించి పట్టుబట్టకపోతే, అతనలా చేసేవాడుకాదు. రవి క్షమార్హుడు. అతన్ని క్షమించి, అతని హృదయాన్ని తెలుసుకోండి. ఇది నా కోరిక...కాదు...ప్రార్థన ఉమాదేవీ.

మధుసూదన్.'

రవి నా కళ్లల్లోకి చూస్తున్నప్పటి ఫోటో! పరిసరాలు మరిచి, అతని అందమైన ముఖాన్నలాగే చూస్తూ కూర్చున్నాను. రూమ్ వెలుపల గుసగుసలాడుకుంటూ ఫక్కున నవ్వారు విద్యార్థినులు. కోపంతో ఉడికిపోయింది మనసు. నా ఈ అవస్థకి ఆ దౌర్భాగ్యుడు రవే కారకుడు. ద్వేషంతో ముక్కలు ముక్కలు చేశాను ఫోటోను. 'అయ్యో ! ఎంతో ప్రేమతో పంపిస్తే చింపేస్తుందేమిటి!' పకపక నవ్వుతూ అంటున్నారు. కాళ్లక్రిందనుంచి భూమి కదలిపోతున్నట్లనిపించింది. వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ పక్కమీద పడిపోయాను. ఎంతసేపలా ఉన్నానో తెలియదు. ఎందుకో, ఉత్తరాలు తీసి పెట్టెలో పెట్టాను.

ఒక్కసారి పతన మార్గంలో పడ్డామంటే మరి వెనుతిరగనివ్వదు లోకం. రాయిమీద రాయి విసురుతూనే ఉంటుంది. తల బొప్పి కడుతూనే ఉంటుంది ఎప్పటి కప్పుడు. మానని గాయం మనిషిని క్రుంగదీస్తుంది. జీవచ్ఛవంలా తయారవుతాడు. అప్పుడు 'అయ్యో!' అంటుంది లోకం. సానుభూతి చూపిస్తుంది ఆ సమయంలో. కాని అప్పటికంతా మించిపోతుంది. అతను లోకంలో చెయ్యగలిగిందేమీ ఉండదు. దుర్భర వేదనతో ఆత్మహత్యన్నా చేసుకుంటాడు. లోకంమీద తీరని కసితో అతి దుష్టుడుగానన్నా తయారవుతాడు. మంచి రత్నంగా ప్రకాశించవలసిన మనిషిని తన అవివేకంతో చేజేతులా పోగొట్టుకొంటుంది లోకం. ఇదే అనాదిగా జరుగుతోంది.

సంస్కారంలేని ఆ విద్యావంతుల మధ్య, అంత పెద్ద కళంకంతో ఎలా జీవించానో తలిస్తే ఇప్పటికీ వణికిపోతాను, రాధీ! అంత ఆత్మవిశ్వాసం ఎక్కడినుంచి వచ్చిందో తెలియదు. కేవలం సరదాకోసం చదువుతున్న నేను కావాలనుకుంటే చదువు వదిలి వెళ్లిపోగలను. కాని విధి అలా జరుగనివ్వలేదు. కెమిస్ట్రీ పరీక్ష వ్రాసి ఇంటికి వచ్చేశాను.

సెలవు ఎలాటి అనుభవాలూ లేకుండానే గడిచిపోయింది. కెమిస్ట్రీలో పాసయాను. చెక్కుచెదరని ఆత్మ స్థైర్యంతో రెండవ సంవత్సరం చదవడానికి వచ్చాను విశాఖపట్టణానికి.

ఓ రోజు వెంకటేశ్వరాలయానికి వెళ్లాం, నేనూ, జయా. మెట్లెక్కి గుమ్మం దగ్గరకు చేరుకున్నాం. తల వంచుకుని గుమ్మం దాట బోతున్నాను. 'ఉమా!' అన్న జయ పిలుపుతో క్రింది మెట్లమీదనున్న జయవైపుకు చూస్తూ గుమ్మాన్ని దాటాను. ఏం జరిగిందో తెలుసుకునే సరికి, 'సారీ' అని చరచర మెట్లు దిగిపోతున్న రవి కనిపించాడు. 'డాషిచ్చా వేమిటే?' అని నవ్వుతూంది జయ. గత స్మృతులు మదిలో మెదిలాయి. కోపంతో, జుగుప్సతో అతనివైపు చూచాను. భారంగా మెట్లు దిగిపోతున్నా డతను. మేము లోపలికి వెళ్లిపోయాం అనుకున్నాడేమో, వెనుదిరిగి చూచాడు. అతని కళ్లు నీళ్లతో నిండి పోయాయి. నన్నుమళ్లీ చూడగానే ముఖం వివర్ణమైంది.

మనసు చివుక్కుమంది. జాలి కలిగిం దతని మీద. మరు క్షణంలో ద్వేషం, కోపంతో నిండి పోయింది హృదయం. 'రావే, జయా!' అన్నాను. విస్తుపోయి నిలుచున్న జయ 'పాపం' అని నిట్టూర్చింది.

మరో రెండు మాసాలు గడిచిపోయాయి. దసరా దగ్గరకు వచ్చింది. సెలవులకు ఇంటికి బయలు దేరాను. రిక్షా ఎక్కబోతూండగా 'ఉమా, ఉత్తరం' అంటూ జయ కవరు ఇచ్చింది. రైలులో కూర్చుని కవరు విప్పాను.

'ఉమా దేవీ!

జీవితంలో మళ్లీ మీకు ఉత్తరం వ్రాస్తాననుకోలేదు. కాని ఏ ఆశతో ఇంకా నా శరీరంలో ప్రాణం ఉందో! మిణుకు మిణుకుమనే ఆ ఆశే నాచేత మీ కీ ఉత్తరం వ్రాయిస్తోంది. కోపంతో చించివేయకుండా, ఆసాంతం చదువుతారు కదూ!

జీవితంలో పెద్ద పెద్ద కోరికలేమీ పెట్టుకోలేదు నేను. కాని సుఖంగా బ్రతకాలనే మానవుడి కనీసపు కోరిక నాలోనూ ఉంది. మన పరిచయం ఏ క్షుద్రలక్షణాన్నయిందో కాని, ఆ

మధురస్మృతి

చిత్రం — ఎస్. రమాసుందరి (ఖర్గపూర్)

సుఖాన్నుంచి కూడ వంచింపబడ్డాను నేను. అశాంతితో ఈ లోకంనుండి పారిపోవాలని పిస్తోంది.

విద్యార్థి జీవితంలో హద్దులుమీరి ప్రవర్తించడాని కెన్నో అవకాశాలుంటాయి. ఏ హద్దుల్ని మీరకూడదని ప్రతిజ్ఞ చేసుకున్నానో, దురదృష్టవశాత్తూ వాటినే మీరాను. ఫలితం కళ్లారా చూసి చలించిపోయాను. ఆ స్థితిలో కూడ ఏ [illegible]ర శక్తో నన్ను మీవైపుకు ఆకర్షితుడిని చేసింది. కాని, నే నా విషయం తెలుసుకునేసరికి సమయం మించిపోయింది. నా మనసును నేను వశపరచుకోలేకపోయాను. నా సర్వస్వం మీదే అయింది. నాలో నాకై మిగిలిందేమీ లేదు. నాకు తెలుసు, మీ రీ నిర్భాగ్యుడిపై జాలి కూడ తలచలేరని. కాని, తెలిసీ చేయగలిగిందేమీలేదు. నా ప్రయత్నంలో నేను పూర్తిగా ఓడిపోయాను, ఉమాదేవీ ! ఇప్పుడు సంకోచం, అభిమానం అన్నిటినీ వదిలి మీముందు చెయ్యి చాస్తున్నాను. ఈ అశాంతినుండి నన్నుతప్పించి,

మలుపు

నన్ను జీవింపచేయండి. జీవన సౌధంలో తిరిగి ప్రవేశించడానికి ఒక్క ద్వారమే కనిపిస్తోంది. ఇది మూసి ఉందో, తెరిచి ఉందో స్పష్టం కావడంలా. అది మూసి ఉందని తెలిసిననాడు.... ఆలోచించలేను ఉమాదేవీ !

మీకు బాధ కలిగిస్తే క్షమించండి. సాధ్యమైతే ఈ దీనుడిని ప్రేమించడానికి ప్రయత్నించండి. ఇది కథకాదు; సినిమా అంతకంటే కాదు. జీవితం ఇది. ప్రేమించమని అడగగానే ప్రేమించడం—ఇవన్నీ ఎలాటి అసంభవాలో తెలుసు. తెలిసీ, ఆశ చంపుకోలేకపోతున్నాను. లోకంలో అందరూ ప్రేమించినవాళ్లను పొందలేరు. అయితే వాళ్లంతా నాలానే అవుతున్నారా, అంటే జవాబు చెప్పలేను. వాళ్లకున్నంత ఆత్మస్థైర్యం నాకు లేదు. నేనొట్టి ఆర్భకుణ్ణి, ఉమాదేవీ ! జీవితంలో ఇంతవరకు ఏం పొందానో తెలియదు. మీనుంచి తిరస్కారమే లభిస్తే ఇక ముందు కూడ పొందేదేమీ ఉండదు. నవ్వు వస్తోంది. దీన్నే ఏడవలేక నవ్వడమంటారేమో! జీవించే ఆశే లేనప్పుడు, ఏదో పొందడమనే ప్రశ్నే లేదు.

ఇంక మిమ్మల్ని విసిగించను. మీ మౌనమే తిరస్కారంగా భావిస్తా. జవాబు వ్రాస్తే అదృష్టవంతుణ్ణే.

రవి.'

అందమైన అతని ముఖం దీనంగా నా ముందు నిలబడింది. ఆలోచించడానికే భయం వేసింది. నిస్తబ్ధ ప్రకృతిలో చూస్తూ కూర్చున్నాను. వెన్నెల జల్లులో తడిసి మెరిసిపోతున్న ఆ సౌందర్యం కూడ నాకు ఆహ్లాదం కలిగించలేకపోయింది. నా హృదయంలో ఏముందో నాకే తెలియలేదు.

జరిగిన సంఘటనలన్నీ ఒకదాని కొకటి పొత్తు కుదరకుండా ఉన్నాయి. అత నెవరు ? నే నెవర్ని ? అతని మూలాన నా స్థితెలా అయిందో నాకు తెలుసు. అలాటి అతన్ని నేను ప్రేమించాలా? నా మనసు ఎదురు తిరిగింది. మిధ్యాభిమానంతో, అవివేకంతో నేను మూగదాన్నయాను. అంతరంగంలో దాగి ఉన్న ఆవేదన ఎందుకోమాత్రం అర్థంకాలేదు.

పదిరోజులు పోయాక హాస్టలుకు తిరిగి వచ్చాను. మరో ఉత్తరం నా కొరకెదురు చూస్తున్నది.

'మేడమ్ !

రవిని ప్రేమించలేనందుకు మిమ్మల్ని నేను నిందించలేను. మీకంత కళంకాన్నాపాదించిన వాడికోసం బాధపడమని అనను. కాని ఆలోచించండి. నిజం చెప్పాలంటే తప్పంతా మీది. ఆడది కొంచెం గాడితప్పిందంటే చాలు. మగవాడు ఆమెను పూర్తిగా గాడి తప్పించాలని చూస్తాడు. రవి దానికి విరుద్ధంగా, చేసినదానికి బాధపడ్డాడు. పశ్చాత్తాపంతో కుమిలిపోయాడు. మీ దృష్టిలో అతను చేసింది తప్పే కావచ్చు. కాని అతడు క్షమించ తగనంత నేరమేమీ చేయలేదు. క్షమించండి, ఉమాదేవీ! నా ప్రాణానికి ప్రాణమైన నా ఈ మిత్రుడు రవి, మృత్యుముఖంలో ఉన్నాడు. మిమ్మల్ని దేవీ స్థానంలో నిలిపి పూజించడం నెరమా ఉమాదేవీ ! చెప్పండి ఉమాదేవీ ! అనుక్షణం మీ జవాబు కొరకెదురు చూశాడు. కాని, ఫలితం శూన్యమే అయింది. టైఫాయిడ్‌తో ఉన్న అతన్ని మీ తిరస్కారం సంధిలోకి దించింది.

ఒక వ్యక్తి మనల్ని ఆరాధించడం కంటె అదృష్టం మరొకటి ఉండదు. ఆ అదృష్టం లోకంలో ఎంతోమందికి లభించదు. ఆ అదృష్టాన్ని మీరు గుర్తించలేకపోతున్నారు. ప్రేమించలేకపోతే పోనీ, ఒక వ్యక్తిని బ్రతికించడానికి మీరు త్యాగం చెయ్యలేరా? ఎన్నో ప్రాణాల్ని రక్షించవలసిన చదువు చదువుతున్నారు. నా ఈ మిత్రుడి ప్రాణాల్ని రక్షించలేరా? మీ కాళ్లు పట్టుకుని ప్రార్థిస్తున్నాను, ఉమాదేవీ! జరిగిపోయిందానికోసం విచారించి ప్రయోజనంలేదు. మిమ్మల్ని పొందలేక, మీ తిరస్కారాన్ని భరించలేక ఈ లోకాన్నుంచి పారిపోతున్న ఆ నిర్భాగ్యుడిని వెనక్కు పిలవండి. మీ పిలుపును తప్పకుండా అందుకుంటాడు. జీవితంలో మంచిపనులు చేసే అవకాశాలు, మరో మనిషిని సంతోష పెట్టగల సమయాలు చాల కొద్దిగా ఉంటాయి. వాటిని జారవిడుచుకుంటే జీవితమంతా బాధపడవలసి వస్తుంది. రవి భావనగర్ వార్డులో ఉన్నాడు. వెంటనే రండి, ఉమాదేవీ! ఒక మనిషి చావు బ్రతుకులు మీ చేతిలో ఉన్నాయి. సమయం మించిపోయిం తరువాత బాధపడినా ప్రయోజనం లేదు. మీ రాకకోసమే ఎదురు చూస్తూ—

మధుసూదన్.'

తారీఖు చూశాను. రెండురోజులైంది వచ్చింది. నీరసంగాఅలాగేపక్కమీదపడుకున్నాను. వాచ్‌మన్, ఎవరో చూడటానికి వచ్చారని చెప్పాడు. కళ్ళు తుడుచుకుని, బొట్టు పెట్టుకుని విజిటర్స్ హాల్ దగ్గరికి వచ్చాను. కుడి కన్ను అదురుతోంది. మెట్ల ప్రక్క ఒకతను నిలబడి ఉన్నాడు. అతన్ని ఎక్కడో చూచినట్లుయింది. విజిటర్స్ హాల్ వైపు నడిచిపోతున్నాను.

'ఉమాదేవీ!' పిలుపుకు ఉలిక్కిపడి అతనివైపు చూశాను.

'నేను మధుసూదన్‌ని' అన్నాడతను. అపరాధిలా తలవంచుకు నిలబడ్డాను. ఏంచెయ్యాలో తెలియలేదు.

'ఒకసారి బయటికి వస్తారా, ఉమాదేవీ !' దీనంగా అడిగాడు. మౌనంగా అతని ననుసరించాను.

'ఉమాదేవీ! రవిని బ్రతికించకపోతేపోయారు. అతడి కడసారి కోరిక. మిమ్మల్నొకసారి చూడాలని ఉందట. సంధిలోనే అంటున్నాడు. ఇంకా ఎక్కువసేపు బ్రతకడు. ఇంక మిమ్మల్ని బాధపెట్టడు. ఇప్పుడు అపస్మారకంగా పడి ఉన్నాడు. ఒక్కసారి వచ్చిచూడండి.' మాట్లాడకుండా అలాగే నిలబడ్డాను. పేలవంగా నవ్వాడతను.

'ఇంక కాస్సేపట్లో ఈ లోకాన్ని విడిచి పోయేవాడిమీదింకా మీకు కోప మెందుకు, ఉమాదేవీ?' అతి జాలిగా అన్నాడతను. అప్పటికీ అలాగే నిలబడ్డాను. ఒక నిమిషంమౌనం వ్యాపించింది.

'ఇంత కఠినురాలవా, ఉమాదేవీ! నా మిత్రుడి ముఖం చూచి వూరుకుంటున్నాను. లేకపోతే ఇంత కఠినత్వానికి శిక్షపొంది ఉండేదానివి. బ్రతుకు బ్రతగ్గానే సరికాదు. సార్థకత ఉండాలి. గొప్ప చదువు చదువుతున్నావు. ఏంలాభం, మానవత్వం లేకపోయిం తర్వాత? ఛీ ! నీకన్నా, ఏ జంతువూ తక్కువకాదు. వాటితో నిన్ను పోలిస్తే వాటినే అవమానించినట్లు. వాటిలో ఉన్న సహానుభూతి నీలో ఎక్కడేడ్చింది?' నిప్పులు క్రక్కుతూ వెళ్లిపోతున్నాడతను. గేటు దగ్గరకు వెళ్లినతను మళ్లీ ఏమనుకున్నాడో తిరిగివచ్చాడు.

'సారీ, ఉమాదేవీ ! బాధతో ఏవేవో అన్నాను. క్షమించండి.' మగవాడంతగా ఏడవడం చూడలేదు నేను. వెళ్లిపోతున్నాడతను.

'మిస్టర్!' స్వప్నంలోనుంచి బయటపడినట్లు పిలిచాను. వెనుతిరిగి చూచాడు. ఆగమన్నట్లు సంజ్ఞచేసి అతన్ననుసరించాను. ఫిజియాలజీ శాఖ దగ్గర సీనియర్లు ఎవరో ఉన్నారు.

'మళ్లీ ఎవడ్నో పట్టుకుంది!' వినబడీ వినబడనట్టుగా అన్నా డొకతను. అంతవరకు అణచిపెట్టుకుంటున్న కన్నీళ్లు ఇంక ఆపలేకపోయాను. నాకెంత గౌరవం ఉందో తేలిపోయింది. ఏ గౌరవం నిలబెట్టుకోవడాని కింత కాలం ప్రాకులాడుతున్నానో, అది నామమాత్రంగా కూడ లేదని తెలిసినతరువాత విరక్తి కలిగింది. మొండి ధైర్యంతో వార్డుకు వెళ్లాను.

స్మారకంలేకుండా పడి ఉన్నాడు రవి. చూడగానే గజగజ వణికిపోయాను. ఇన్నాళ్లూ అజ్ఞాతంగాఅణచిన ప్రేమ ఒక్కసారి ఉద్వృతంగా పైకి వచ్చింది. ఆ క్షణంలో నాలో అభిమానం, కోపం, ద్వేషం, మానం, మర్యాద ఏవీలేవు. అన్నీ అసత్యంగా కనిపించాయి. ప్రేమమూర్తి రవి ఒక్కడే సత్యమనిపించాడు. 'రవీ!' ప్రాణాన్నీ కూడగట్టుకుని పిలిచాను. అతని తలను ఒళ్లోకి

చందాదారులకు విజ్ఞప్తి

ఆంధ్రపత్రిక సచిత్ర వారపత్రిక కొరకు చందా మొత్తం లోగడవలె చిత్తూరుకు కాక 'సర్క్యులేషన్ మానేజరు, ఆంధ్రప్రభ లిమిటెడ్, బీసెంట్ రోడ్, విజయవాడ—2' చిరునామాకు పంపాలని కోరుతున్నాము.

— మానేజరు

తీసుకుని పిచ్చిగా ఏడుస్తున్నాను. 'రవీ! రవీ!' అతని చెవిదగ్గర బిగ్గరగా పిలిచాను.

'ఇంక స్పృహరాదమ్మా! ఆ అపస్మారకపు స్థితిలోనుంచే అతని జీవన జ్యోతి ఆరిపోతుంది' అన్నారు బాస్.

విహ్వల దృష్టితో బాస్ వైపు చూచాను. బాస్ పాదాలపై తలమోపి, 'నా రవిని రక్షించండి సార్! సార్! నా రవిని రక్షించలేరా?' హృదయం వ్రయ్యలయ్యేలా ఏడ్చాను.

'లాభంలేదమ్మా! డెలీరియం — కోమా— డెత్. ఇవి ఒక దాన్నొకటి ఫాలో అవుతాయి. అంతా మించిపోయింది. జీవనపు మీట మనచేతిలో ఉందా, అమ్మా!' జాలితో నన్ను లేవనెత్తుతూ అన్నారు.

'రవీ! రవీ!' అంటూ తిరిగి రవి ప్రక్క దగ్గరకు పరుగెత్తాను.

'రవీ! ఉమను. వచ్చాను, రవీ! మీకోసం వచ్చాను రవీ!'

'రవీ!'

ఫలితం లేకపోయింది. వెంకటేశ్వరునికి మొక్కుకున్నాను.

'రవీ!' శక్తినంతా కూడగట్టుకుని పిలిచాను.

వెంకటేశ్వరుడు నా మొరాలకించాడు.

'రవీ!' మళ్లీ పిలిచాను. కొంచెం కదిలాడు.

'ఉమను, రవీ!' బరువుగా కళ్లు విప్పాడు. శూన్యంలోకి చూస్తున్నట్టు చూశాడు. ఏదో జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంటున్నట్టు కనుబొమల్ని ముడి వేశాడు. ఆశతో, ఆతురతతో ఎదురు చూచాను. లోతుకుపోయిన అతని కళ్లల్లో సంతోషపు మిలమిలలు కనిపించాయి.

'వచ్చారా, ఉమాదేవీ!' పొంగివస్తున్న సంతోషంతో హీనస్వరంతో అన్నాడు. అంతలోనే నీరసంగా మూలిగాడు.

'అదృష్టవంతుణ్ణి, ఉమాదేవీ! నన్ను క్షమించలేదా, ఇంకా మీరు?' ఎండిపోయి, గడ్డం పెరిగిన అతని చెక్కిళ్లమీదుగా కన్నీళ్లు కారుతున్నాయి.

'సర్వం త్యజించి మీపాదాల వద్దకు వచ్చాను. ఇంకా అనుమానమా రవీ!' విద్యుల్లతలా ఒక్కసారి ఆనందపు వెలుగు తళుక్కుమని అంతర్ధానమయింది అతని ముఖంలో.

'చాల ఆలస్యం చేశారు ఉమాదేవీ! మీ పిలుపుకోసం చాలకాలం నిరీక్షించాను. ఇప్పుడు భగవంతుడు పిలుస్తున్నాడు. ఆయన పిలుపు నింక నిర్లక్ష్యం చెయ్యలేను. కాని ఇంక నాకు బాధలేదు. తృప్తితో చనిపోతున్నా. మీకంటే వయసులో పెద్దవాణ్ణి. ఆశీర్వదిస్తున్నా. సౌభాగ్యవతిగా సుఖించండి ఉమాదేవీ!' ఒక్కసారి భారంగా నిట్టూర్చాడు. ఆ నిట్టూర్పుతోనే అతని ప్రాణం కూడ అనంతవాయువులో లీనమయింది.

'రవీ!' హృదయాన్ని పిండివేసే ఆవేదన. తరువాత ఏం జరిగిందో తెలియదు. తెలివి వచ్చేసరికి నా గదిలో ఉన్నా. జయ పక్కమీద ఒకప్రక్క కూర్చుని ఉంది.

'జయా!' జయను కౌగలించుకుని ఏడ్చేశాను. నా ఏడుపుచూచి, తనూ ఆపుకోలేకపోయింది.

'వూరుకో, ఉమా!' అన్నదే కాని ఆమెకు తెలుసు నా హృదయంలో ఆరని అగ్ని ఉందని. స్త్రీ హృదయాన్ని స్త్రీయే సమంగా తెలుసుకుంటుంది.

మరో నెల గడిచిపోయింది. జీవచ్ఛవంలా అలాగే కాలేజీకి వెళ్లుతున్నాను. కాలేజీ అంతటికీ నా వ్యవహారం తెలిసిపోయింది. భిన్నమైన మనసులు, విభిన్న ప్రకృతులు. ఎవరిష్టం వచ్చినట్లుగా వారన్నారు. వేటికీ చలించలేదు నేను.

అప్పర్ లింబ్ డిసెక్టు చెయ్యడానికి ఇచ్చారు ఆరోజు. చాల కొత్తగా ఉంది. 'యూనివర్సిటీ అబ్బాయిదట్టోయ్ ఆ చెయ్యి. ఆ అబ్బాయి చనిపోకముందు తన బాడీని డిసెక్టు చేయడానికివ్వమన్నాడుట!' జూనియర్ ఆడపిల్లలు నేను ఇన్సిషన్ ఇస్తున్న చేతివంక చూస్తూ అంటున్నారు. నా రవిదా ఆ చెయ్యి! ఏ చెయ్యి నా చేతిని పట్టుకుని కలకాలం ఉండాలని ఆశించిందో, అదే చేతిని నేను కర్కశంగా చీల్చివేస్తున్నాను. నా చేతిలోని ఫోర్సెప్స్, స్కాల్పెల్ క్రింద పడిపోయాయి. నేనోవైపుకు తూలిపడిపోయాను. తెలివివచ్చి నీరసంగా కళ్లు విప్పాను. చుట్టూ విద్యార్థులు, లెక్చరర్లు ఆతృతగా చూస్తున్నారు. సిగ్గువేసి లేవబోయాను. నీరసంతో పడిపోయాను మళ్లీ. కణతపై గాయమయింది. హృదయంలో అంతకంటే పెద్ద గాయం ఉంది. ఆ గాయం ముందు ఇదెంత! అప్పటి నా స్థితిని చూచేసరికి ఏడ్పువచ్చింది. నా హృదయంలో రగిలే వ్యధను ఎవరితో చెప్పుకోను!

అలా నా జీవితం ఓ మలుపు తిరిగింది. రాధీ! అందులో అనుభూతులు లేవు; ఆనందమంతకంటే శూన్యం. ఉన్నది వేదన ఒక్కటే. ఒక్కక్షణం దుర్భర వేదనతో పిచ్చెక్కిపోతుందా అనిపించేది. చాల తరచుగా హిస్టీరియా వచ్చేది. మరికొంతసేపు ఎంతో ధైర్యంగా ఉండేదాన్ని. ఇలా విభిన్న స్థితులలో చితికిపోయాను. అంతా స్వప్నంలాగడిచిపోయింది. అదే నా సర్వస్వాన్నీ దోచుకుపోయింది. 'జీవితంలో ఇంకా నాకేం మిగిలింది? ఎందుకింక జీవించడం?' అనిపించేది. ఏ ఆశతో, ఏ ప్రయోజనం కొరకు జీవించానో ఇప్పటికీ నాకు అర్థంకాదు.

నేను ఎనాటమీ థియేటర్‌లో స్పృహతప్పి పడిపోయిన రోజునే అమెరికానుండి శ్రీధర్ బావ బయలుదేరుతున్నట్లు తంతి వచ్చింది. శ్రీధర్ బావ ఎవరు? అనే సందేహం వచ్చిందికదూ రాధీ? దానికి నా పూర్వ కథ కూడ చెప్పాలి.

నాన్న మద్రాసులో లా చదివారట. మతాంతర వివాహాలు అక్కడక్కడా జరుగుతున్న రోజులవి. దేశంలోని పరిస్థితులు, వీరేశలింగం గారి ప్రబోధనలు, అన్నిటికంటే ఆవేశంతో పొంగులువారే యువక రక్తం నాన్నను మతాంతర వివాహానికి ప్రోత్సహించాయి. ప్రతి ధమనిలోనూ ప్రాచీన ఋషుల రక్తం ప్రవహించే శుద్ధ వైదిక బ్రాహ్మణుడైన నాన్న, సంఘంలో కడపటి జాతిగా పరిగణించబడుతున్న ఓ పంచముల పిల్లను వివాహం చేసుకున్నారు. గొప్ప త్యాగం చేస్తున్నానని అనుకోలేదు, నాన్న. ఆ అమ్మాయిని వివాహం చేసుకోవడంవల్ల ఆమెను ఉద్ధరించుతున్నాననే భావనతో చేసుకోలేదు నాన్న. కేవలం ఒక ఆదర్శంకొరకు ఆ అమ్మాయిని పెండ్లి చేసుకున్నారు. గొప్పింటి బాబు కావాలని చేసుకుంటున్నాడు కదా అని, మురిసిపోయిందా అమ్మాయి.

కాని వివాహం అయిన తరువాత తెలిసి వచ్చింది ఇద్దరికీ, తమ ఈ బాంధవ్యంవల్ల ఎన్ని కష్టాలు కలుగుతాయో. కుల మతాల కొరకు, పరువు ప్రతిష్ఠల కొరకు తమ సర్వస్వం అర్పించే తాతగారు, కొడుకు చేసిన పనిని హర్షించలేకపోయారు. అగ్గిమీద గుగ్గిలమై, నాకు కొడుకే లేడనుకుని నాన్నగారితో సంబంధాన్ని పూర్తిగా తెంచుకున్నా రాయన. ఫలితం నాన్న చదువాపి వేయవలసిన స్థితి వచ్చింది. ఓ స్నేహితుడి సహాయంతో ఎలాగైతేనేం చదువైపోయిందని పించుకున్నారు. కాని నాన్నగారెవరికొరకింత

ఏకాగ్రత

చిత్రం—ఎస్. రత్నాకర్ (నిజామాబాద్)

కష్టాన్ని సహించవలసివచ్చిందో, ఎవరికొరకు నాన్న సంఘంలో ఓ మెట్టు క్రిందికి జారిపోయారో, ఆమెవలనమాత్రం సుఖం లభించలా. ఆమె అజ్ఞానం, అనాగరకత, విచ్చలవిడితనం ఎంత ప్రయత్నించినా మార్చలేకపోయారు నాన్న. ఆమెతో సాంగత్యంవల్ల ఎంత అసహ్యం కలిగినా, నాన్న అంతా సహించారు. చేపట్టిన మార్గాన్నే పోదలిచారు ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా.

నాగరకతలో స్వేచ్ఛ లేదు. పూర్తి స్వేచ్ఛ కలవాటుపడిన ఆమె సభ్యసమాజంలో ఇమడలేకపోయేది. సభ్య సమాజంలోని ఆ నాగరకులు ఆమె అభిమానంపై దెబ్బతీసే వారెప్పటికప్పుడు. చితికిపోతున్న అభిమానంతో ఆ నాగరికతా శృంఖలాలను త్రెంచుకు పోవడానికి ప్రయత్నించేదామె మనసు. పైమెట్టుపై ఉన్నవాళ్లు క్రిందిమెట్టుపై ఉన్నవాళ్లను తమ దగ్గరికి చేరకుండా శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తారని గుర్తించిందామె, విద్యావిహీనురాలైనా. సరిపెట్టుకుపోయే

దీపావళి అభినందనలు

గంగా 'బ్రాండ్'
ఫేబరిక్స్

★

చేనేత దినుసులు

పేరుగాంచిన
'6000', 'యువరాజ్'
మరియు ఇతర
దోవతి రకాలు,
2×4 లుంగీలు,
G. 51, G. 71 మల్లు రకాలు,
లాంగ్‌క్లాత్,
చీటీలు మొదలైనవి.

పవర్‌లూము రకాలు

మేలైన మంచి పద్ధతిలో
మా పవర్‌లూములందు
తయారుచేయబడిన
SM. 901, SM. 801 మల్లు
గాడా రకాలును
దోవతులును విక్రయింపబడును.

[illegible] మొదలియార్
[illegible] నెం. 79 ఈరోడ్.
[illegible] : 122. : : టెలి : 'గంగా బ్రాండ్'

మలుపు

నిబ్బరం లేకపోవడంవల్ల తనూ సుఖపడలేక పోయేది. నాన్ననూ సుఖపెట్టలేక పోయేది.

డిగ్రీ తీసుకుని మాజిసీడులో ప్రాక్టీసు పెట్టారు నాన్నగారు. మరో సంవత్సరానికి నేను పుట్టాను. నాన్నగారి ప్రాక్టీసువల్ల మేము కొంచెం ఉన్నత స్థితిలోనే గడిపేవాళ్ళం. క్రమంగా నేను ఐదేళ్లదాన్నయాను. లోకంలో జరిగేదేమిటో కొంచెం కొంచెం అర్థం చేసుకునే స్థితికివచ్చాను. మా కుటుంబానికెంత గౌరవముందో అర్థమయేది. ఎక్కడికి వెళ్ళినా నన్ను అవహేళించుకునేవారు. నా లేత హృదయం ఆ అవమానాలకు తట్టుకోలేకపోయేది. ఒంటరిగా కూర్చుని వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ సొమ్మసిలి నిద్రపోయేదాన్ని. నాకు స్నేహితులు లేరు. నేను ఏకాకిని. మతాంతర వివాహంవల్ల ఆ దంపతుల కంత బాధ ఉండదు. కాని వారి సంతతి పడే బాధ దుర్భరం. వారికో స్థానమంటూ ఉండదు సంఘంలో. నా హృదయానికి తెలుసా బాధ ఎలా ఉంటుందో! అడుగడుగునా అవమానాలు. భయంతో ఒదిగి ఒదిగి ప్రవర్తిస్తారు.

అదృష్టవశాత్తూ నే నా స్థితిలోనుంచి బయటపడ్డాను. నా పసి హృదయంలోని బాధ నరం చేసుకున్నారు నాన్నగారు. ఈ ఏడు సంవత్సరాల్లో మా అమ్మ చాల మారింది. దానికెంతో సంతోషిస్తున్న నాన్నగారు, నా స్థితిని చూసి క్రుంగిపోయారు. తను చేసిన పనిపై మరోసారి విరక్తి కలిగింది. తనపై తనకే అసహ్యం వేసింది. ఇంక సహించలేక మాకుటుంబ రహస్యం తెలియని ప్రదేశానికి వెళ్ళిపోవాలను కున్నారు నాన్న. దానితో కాపురం కలకత్తాకు మార్చి అక్కడ ప్రాక్టీసు పెట్టారు. నాన్నగారి ప్రాక్టీసు బాగా అభివృద్ధి అయింది. అమ్మ పూర్తిగా మారిపోయింది. ఆదర్శ హిందూ గృహిణిలా రూపొందింది. తర్వాత కష్టమంటే ఏమిటో ఎరుగకుండా పెంచారు నన్ను. కాని చిన్నతనంలో నా మనసుపై వేయబడిన ఆ ముద్రమాత్రం చెరగలేదు.

నాకు ఎనిమిది సంవత్సరాలుంటాయి. ఒకసారి నాన్న మా ప్రాంతాలకు వెళ్లారు. వెళ్ళి, పదునాలుగు సంవత్సరాలకుర్రవాణ్ణి వెంట పెట్టుకు వచ్చారు పదిహేనురోజులు పోయిన తర్వాత. 'ఇతని పేరు శ్రీధర్. నీకు బావవుతాడమ్మా!' అంటూ చూపించారు.

అతని తల్లి నాన్నగారికి ఇంటర్‌లో సహాధ్యాయిని. ఈ లోకంలో అనుబంధా లెలా ఏర్పడుతాయో తెలియదు. ఆమెను చూడగానే 'చెల్లీ!' అని పిలవాలనిపించేదట నాన్నగారికి. తరవాత నాన్నగారి కామెతో పరిచయమై, స్నేహానికి దారితీసింది. ఆమె ఇంటరుతో చదువాపి పెళ్లి చేసుకుంది. ఆమె కమ్మవారమ్మాయి. ఇంక కమ్మవారి విషయంలో కట్నం మొక్క సమస్య. ఒక కొడుకు పుట్టిన తరువాత విద్యావంతుడైన ఆమె భర్త వాగ్దానం చేసిన డబ్బు తీసుకురాలేదని ఆమెను వదిలివేసి, ఎక్కువ కట్నంతో మరో అమ్మాయిని చేసుకున్నాడు. అంతో ఇంతో చదువుకున్నది కావడంవల్ల ఆమె ఓ ఆఫీసులో క్లర్కుగా చేరి, కొడుకుపైన ఆశలు నిలుపుకుని జీవిస్తోంది. ఆడది ఒంటరిగా ఉండడం లోకం సహించదు. ఆమె నెలాగైనా నాశనం చేసి తీరుతుంది. ఆమె ఎంతో మనోధైర్యం కలది. ఎనిమిది సంవత్సరాలు లోకంతో పోరాడింది. కాని చివరి కామె పోరాటంలో ప్రాణాల్ని కోల్పోవలసే వచ్చింది. ఆమె పని చేస్తున్న ఆఫీసు మేనేజరు, ఓ తెల్లదొర, చూపు లామెమీద పడ్డాయి. ఓ విచిత్ర పరిస్థితిలో ఆమెను అనుభవించాలని చూచాడు. స్త్రీ ప్రాణంకంటే శీలాన్నే మిన్నగా చూచుకుంటుంది. శీల రక్షణ కొరకు అప్రమత్తతగా ఉండే ఆమె బాకుతో పొడుచుకుందా పరిస్థితుల్లో. తెల్లబోయిన దొర, భారత స్త్రీ పవిత్రత నర్థం చేసుకున్న దొర, పోలీసులకు, డాక్టరుకు ఫోను చేశాడు. కొన ఊపిరితో ఉన్న ఆమె తన్ను స్వంత సోదరునిలా చూచుకుంటున్న నాన్నగారి చిరునామా చెప్పి, తన కొడుకును ఆయన కప్పచెప్పమందట పోలీసులతో. అలాటి పవిత్ర జీవితం అంతమయింది పశువుల్లా చరించే మనుషులనబడే వాళ్లవల్ల.

శ్రీధర్ బావ వచ్చేటప్పటికి ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. పరీక్షలు వ్రాసి ఫలితాల కోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. అతనికి అమ్మ, నాన్న, బంధువులు అందరూ ఆ తల్లే. ఆ అమ్మ మరింకలేదంటే, ఆ లేత హృదయాని కెంత గాయం తగులుతుందో! ఆ స్థితిలో బావకు ఆత్మీయురాలనయాను నేను. వాళ్ల అమ్మను మరిచిపోయేటట్లు చేయడానికి ప్రయత్నించే దాన్ని నా ఆదరంతో. నా కృషి ఫలితంవల్ల అతను క్రమంగా మామూలు మనిషి అయాడు.

బావను ఇంటర్‌లో చేర్పించారు నాన్నగారు. మహామేధావి బావ. ఫస్ట్‌క్లాస్ వచ్చింది ఇంటర్‌లో. కలకత్తాలోనే ఎం. బి. బి. ఎస్. చదివాడు. తరువాత స్వంత ఖర్చుపై అమెరికా పంపించారతన్ని నాన్న. బావ అమెరికా వెళ్లిన రెండు సంవత్సరాలకు నేను వైజాగ్‌లో ఎం. బి. బి. ఎస్. లో చేరాను. అప్పటికి నాన్న జడ్జి అయారు. ఇదీ నా పూర్వపు కథ.

రెండవ ఏడు పరీక్షలు వ్రాసి ఇంటికి వచ్చాను. అమ్మా నాన్నలకు జరిగిన విషయమేమీ తెలియదు. నేను ఏమీ జరగనట్లే ప్రవర్తించేదాన్ని. హృదయంలో హాలాహలాన్నుంచుకుని పైకి నవ్వుతూ, తుళ్ళుతూండేదాన్ని. విచారపు ఛాయే ఉండేదికాదు నాలో. బావ వచ్చాడు. ఆనాడు ఇంట్లో కోలాహలం జరిగింది పెద్ద పండుగలా.

ఫలితాలు తెలిశాయి. ఎనాటమీలో ఫెయిలయ్యాను. మళ్లీ విశాఖపట్టణం వచ్చాను. శ్రావణ మాసంలో బావతో నా వివాహం జరపడానికి నిశ్చయించినట్లు వ్రాశారు నాన్న. బావ

అమెరికా వెళ్లకముందే సూచనగా అన్నారు నాన్న. కాని అప్పుడా విషయం పట్టించుకో లేదంతగా. కాని ఇప్పుడీ స్థితిలో పెళ్లి ! గాయ పడిన మనసింకా కోలుకోలేదు. అనుక్షణం రవి కళ్లల్లో మెదులుతున్నాడు: 'రవికి మనసిచ్చి బావను పెండ్లి చేసుకోవడమా! అది వ్యభిచారంకాదూ!' అనిపించింది. నా అంతరంగం నన్నేవైపు తీసుకు వెళ్తున్నదో తెలియలేదు. నాకే పవిత్రత లేదని లోకం అనుకుంటూందో, ఆ పవిత్రతకంటె ప్రాణప్రదమైంది మరొకటి లేదు నాకు. అందుకే బావను పెండ్లి చేసుకోవడానికి అంగీక రించలేకపోయింది, నా హృదయం.

పెళ్లింకా పదిరోజులుంది. ఇంటికివెళ్లాను. హృదయంలో మూగ బాధ. ఎటూ నిర్ణయించు కోలేకుండా ఉన్నాను. ఆ రోజు ఒంటరిగా కూర్చుని తనివిదీర ఏడవాలనిపించింది. తోటలో ఎవరికీ కనిపించకుండా చెట్లమధ్య కూర్చుని మోకాళ్లపై తలపెట్టుకుని ఏడుస్తున్నాను.

'ఉమా !' ఉలిక్కిపడి తలెత్తాను. ప్రక్కనే కూర్చుని, నా తలమీద చెయ్యివేసి, ప్రేమ మయంగా పిలుస్తున్నాడు బావ. బావను చూడ గానే ఆవేశం చెలియలికట్ట దాటింది.

'బావా!' వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తున్నాను.

'ఎందు కేడుస్తున్నావు ఉమా !' నేను మాట్లాడలేకపోయాను. అలా వెక్కుతూనే ఉన్నాను.

'ఛా! పిచ్చిపిల్లలా ఏమిటీ ఏడుపు! ఏం జరి గింది చెప్పు.'

'నాకీ పెళ్లివద్దు బావా!' దీనంగా బావ కళ్ల ల్లోకి చూస్తూ అన్నాను. దెబ్బతిన్న లేడిలా అయిపోయాడు బావ. ఓ నిమిషం మాట్లాడ లేదు.

'అంటే, నన్ను చేసుకోవడం ఇష్టంలేదా?'

'ఇష్టంలేక కాదు, బావా!'

'మరి ?' బావ అలా మాటిగా ప్రశ్నించే సరికి సమాధానం చెప్పలేకపోయాను. అలా ఏడుస్తూనే ఉన్నాను.

'ఏడవకుండా సమంగా జవాబు చెప్పు, ఉమీ ! పెళ్లి అంటే ఒకనాటిది కాదు. బాగా ఆలోచించి నిర్ణయించుకోవాలి. ఇష్టంలేకుండా ఎన్నో చేసుకోమనను. నీ కిష్టం లేకపోయినట్లయితే నాన్నగారికి చెప్పవచ్చుకదా ?'

మనసు చిక్కబట్టుకుని జరిగినదంతా బావతో చెప్పాను.

'ఇప్పుడు చెప్పు, బావా, ఏంచేయమంటావు? నాన్నకు తెలిస్తే బాధపడతారు. కాని నా మనస్సు పెళ్లికి అంగీకరించడం లేదు.'

'పోనీ. నీ మనసు కోలుకునేవరకు కాచుకొని ఉంటాను. అప్పుడే పెళ్లి చేసుకుందాం, ఉమీ!'

'ఉహు. వద్దు బావా. నీకు నచ్చిన మరో అమ్మాయిని చేసుకుని సుఖపడు. ఇంక నేను వివాహం చేసుకోలేనేమో! అసలిక జీవితంలో అనుభవాలు కావాలనుకోవడంలేదు బావా.'

బావ మౌనంగా లేచాడు. ఆ సమయంలో

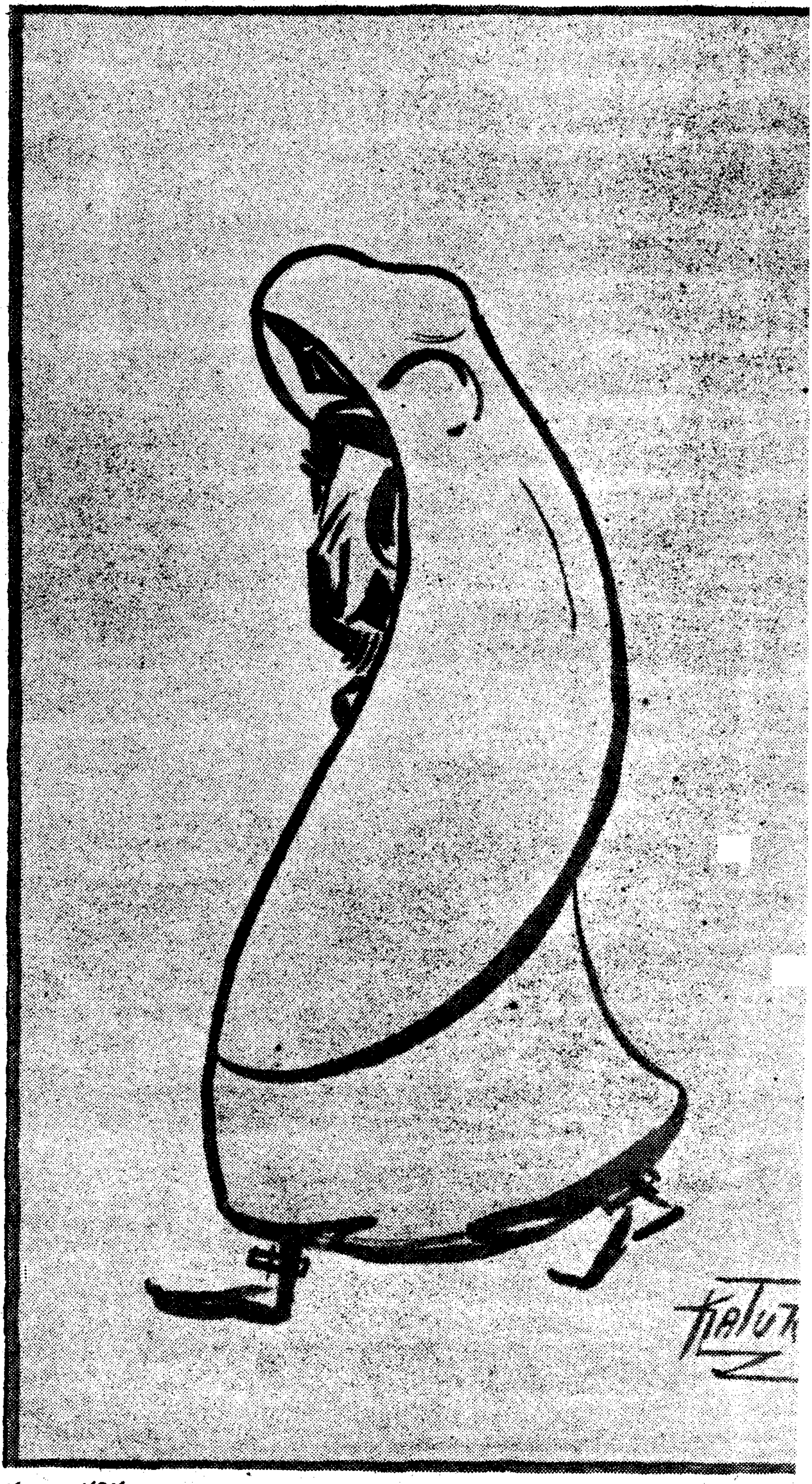

వ్యథా భరిత

చిత్రం-కాటూరి కృష్ణమూర్తి (నూతక్కి)

కూడ అతని మనసు కెంత తీవ్రాఘాతం తగిలిందో అర్థం చేసుకోలేదు. కాని ఇన్నాళ్లూ నన్ను పువ్వులా పెంచిన అమ్మానాన్నలను బాధ పెట్టడం ఇష్టంలేకపోయింది. వాళ్ల ఆశలకు భంగం కలిగించడానికి నా ఆత్మ అంగీకరించ లేదు.

'బావా !' ఒక్క ఉదుటున బావ చెయ్యి పట్టుకున్నాను.

'కాదు. పెళ్లి చేసుకుంటాను బావా! నాన్న, అమ్మ బాధపడుతారు!' నా వివేకం ఏమయి పోయిందో, ఆ క్షణంలో! ఏ మగవాణ్ణన్నా అమ్మ నాన్నలకోసం నిన్ను పెళ్లి చేసుకుంటానంటే ఎలా ఉంటుంది ! అవన్నీ ఆలోచించే స్థితిలో లేను నేను.

'సరే, ఉమీ!' మెల్లగా చెయ్యి వదిలించుకుని వెళ్లిపోయాడు, బావ. ఆలోచనారహితంగా కొంచెం సేపక్కడే నిలబడ్డాను.

కలలతో గడిచిపోయిం దారాత్రి. ఉదయం లేచేసరికి బావ లేడని తెలిసింది. ఎక్కడికి వెళ్లాడో తెలియదు. ఆ వెళ్లడం బావ మరి రాలేదు. ముహూర్తం దాటిపోయింది. కాని బావ జాడమాత్రం లేదు. ఆ సంఘటన నాకు బాధ కలిగించిందో, ఆనందాన్ని కలిగించిందో చెప్పలేను. కాని, అమ్మ నాన్నలకు మాత్రం అది తీరని దెబ్బ. ఆశాభంగమేకాకుండా అవమానం కూడా కలిగింది వారికి.

ఇంక విశాఖకు పోదామని ప్రయాణ మాతున్నాను ఆ రోజు. పరీక్ష లింక నెల కూడ లేవు. పోస్ట్‌మన్ ఉత్తరం తెచ్చాడు. ఉత్తరం అంటేనే భయంపుడుతూం దీ మధ్య. ఉత్తరం విప్పాను.

'ఉమీ !

జీవితంలో నేను చాల కొద్ది ఆనందాన్ని చవి చూచాను. ఆశించినదానికంటే ఎక్కువ ఉన్నత స్థితిలోకే వచ్చాను, మామయ్య దయవల్ల. ఇంకా ఎక్కువ అదృష్టాన్ని ఈ నష్ట జాతకుడికి ఇవ్వడం సహించలేకపోయాడు భగవంతుడు. అందుకే నా కీ పరిస్థితి కల్పించాడు. రవిని నువ్వెంతగా ప్రేమించావో నే నర్థం చేసుకోగలను. రవి అదృష్టవంతుడు.

నేను అమెరికాకు వెళ్లేముందే మన పెళ్లి గురించి నాతో చెప్పారు మామయ్య. నీ మీద నాకు ఎంతో వాత్సల్య మున్నప్పటికీ, భార్యవవుతా వనే ఆశలు పెంచుకోలేదు. కాని మామయ్య చెప్పడంతో నేనెంతో అదృష్టవంతుణ్నని మురిసి పోయాను. నీపై ఓ యువకుడుగా కోరికలు పెంచుకున్నాను. ఎన్నో ఊహలతో, ఎన్నో కలలతో వచ్చాను విదేశాలనుంచి. నా ఊహలు ఊహలుగానే నిలిచిపోతాయని మాత్రం అనుకో లేదు ఉమీ ! "బావా!" అనే నీ పిలుపు నాకు బాసటగా ఉంటుందని తలిచాను. కానీ ఆ నీ పిలుపు మరెప్పటికీ వినలేననుకోలేదు. క్షమించు, ఉమీ ! మనసులేని మగువను భార్యగా చేసుకోలేను. దానివల్ల నువ్వూ పొందేదిలేదు. నేనూ పొందేదిలేదు. ఇంక మామయ్య, అత్త య్యల సంగతంటావా? ఈ విషయంలో వారిని సంతోష పెట్టలేను నేను.

నచ్చిన పిల్లను చూచి వివాహం చేసుకో మన్నావు. విరిగిన మహతి అతుకుతుందా, ఉమీ! ఈ జీవితాని కీ అదృష్టం చాలు. ఇప్పటికి తగిలిన ఎదురు దెబ్బలు చాలకనా, ఉమీ, ఇంకా క్రొత్త పుంతలు త్రొక్కడం ! నా హృదయమంత విశాల మయిందికాదు. దానిలో ఒక్కరికే చోటు. అక్కడ ప్రేమతో నిలుపుకొన్న నిన్ను పారద్రోలి మరొకరికి స్థాన మివ్వలేను, ఉమీ!

ఇంత వ్యథ అమ్మ చనిపోయినప్పుడు కూడ పొంది ఉండను. నా జీవితాన్ని నువ్వే చిగురింప చేశావు. ఆ చేతులతోనే ఆ లేలేత చిగుళ్లను త్రుంచివేశావు ఉమీ! పెంచినవారికే త్రుంచే అధికారమూ ఉంటుందేమోకదూ? అందుకే నిందించలేకపోతున్నాను నిన్ను. అసలు నాకు ద్వేషించడం, నిందించడం చేతకాదు. నేను ప్రేమించడమే ఎరుగుదును.

ఉమీ! నీ జీవితంలో ఎంత హఠాత్తుగా ప్రవేశించావో, అంత హఠాత్తుగానే నిష్క్ర మించాను. వచ్చేటప్పుడు వ్యథను తెచ్చుకున్నాను నాతో. ఇప్పుడు దానితోనే, అసలు ఫాయిదాలతో సహా తీసుకొని వెళ్లుతున్నాను. శాశ్వతంగా నీ మంచి విడిపోతున్నాను. మళ్ళీ కలుసుకునే అవకాశం లేనంతదూరం వచ్చేశాను. ఇంకా ఎందుకు జీవించడం అనిపిస్తోంది. కాని, చనిపోయే ధైర్యం కూడా లేదు నాకు. సాధ్యమైనంత వరకు నా చదువుతో మానవులకు ఉపయోగపడడానికి ప్రయత్నిస్తాను.

నా కింకా ఈలోకంలో ఎవరున్నారు, ఉమీ? నాకోసం ఒక్క కన్నీటి కణం అర్పించే వాళ్లేరీ? నా అంత నిర్భాగ్యులెవరూ ఉండరు. ఈ లోకంలో నేను ఒంటరి వాణ్ణి. ఇంతకన్నా దయనీయ మైన విషయముంటుందా, ఉమీ! జీవితమంటేనే భయం వేస్తోంది. మమతను చంపుకోలేక పోతున్న నేను, నీ సన్నిధిలోనే నా ప్రాణం పోవా లని భగవంతుణ్ణి కోరుకొంటున్నాను. కనీసం ఈ కోరికన్నా భగవంతుడు తీరుస్తాడో, లేదో!

ఇంక సెలవు, ఉమీ! శుభం కలగాలని దీవిస్తూ

నిర్భాగ్యుడు,
బావ,
శ్రీధర్.'

జీవితంలో మరోసారి ఎంత పొరపాటు చేశానో తెలిసింది. అవివేకపు పొర తొలగిపోయింది. నా మూర్ఖత్వానికి ఇద్దరిని బలిచేశాను. ఒకరిని చంపాను. మరొకరిని జీవితం నుండి పారిపోయే టట్లు చేశాను. బావ ఎంత వేదనతో పారిపో యాడో అర్థం చేసుకోగలిగాను. రెండు సార్లు సమయం మించిపోయిన తరువాత మేల్కొన్నాను. బావ ఎక్కడున్నాడని రమ్మని వ్రాయగలను! ఆశ చంపుకోలేక పత్రికలలో ప్రకటించాను. కాని ఫలితం శూన్యమే అయింది. అంత బాధను భరించలేక పోయాను నేను. ఇరవై వసంతా లయినా నిండని నేను మానసికంగా ముసలి దాన్నయ్యాను.

జీవితంలో రెండు సార్లు గట్టి దెబ్బ తగిలిన తరువాత జీవితం గురించి సావకాశంగా ఆలో చించాను. ఏ భావనకోసం బావను దూరం చేసు కున్నానో, ఆ భావనపై చివరివరకు నిలబడ గలనా అనిపించింది. పెళ్ళి చేసుకోకుండా ఒంటరిగా పవిత్రంగా గడపగలనా అనిపించింది. నేనూ మనిషినే. ప్రకృతి సిద్ధమైన కోరికల్ని అరికట్ట గలనా అనే సందేహం వచ్చింది. ఎన్నో వాస్తవాలు నన్ను భయపెట్టాయి. భవిష్యత్తు అయోమయంగా కనిపించింది.

మూడవ సంవత్సరం చదవడానికి వెళ్లు తున్నాను. జీవితానికి మిగిలిన ఆసరా అదొక్కటే. ఏదో స్టేషనులో ఒకామె రైలు ఎక్కింది. ఆమె ముచ్చటగా ఉన్న ఓ పాపాయి నెత్తుకొని ఉంది. కొన్ని నెలలవుతుందేమో ఆ పాపాయి ప్రపంచం లోకి వచ్చి. మరి కొన్ని స్టేషనులు దాటి పోయాయి. ఒకటే దగ్గుతున్నదామె. అస్థి పంజరం బయటపడిందామెకు. ఒక్కొక్క దగ్గు తెరకూ ప్రాణం పోతుందా అన్నంత ఉద్ధృతంగా

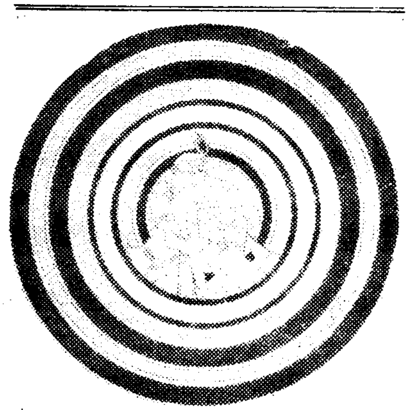

రాధా మాధవులు

చిత్రం—వై. బాలయ్య (నారాయణరావుపేట)

వస్తున్నది దగ్గు. చీకటి రాత్రి. కంపార్ట్ మెంటులో అంతా నిద్ర పోతున్నారు. ఒక్కసారి భళ్ళున రక్తం కక్కింది. కంగారు పుట్టింది, నాకు. రక్తాన్ని చూచి భయంతో ముడుచుకు పోయాను. చెంగలా కారుతున్న రక్తాన్ని నిర సంగా చేత్తో తుడుచుకొంటూ 'అమ్మా!' అని పిలిచింది, నావంక వాలిపోయే కళ్ళతో చూస్తూ. భయం భయంగా ఆమె దగ్గరికి వెళ్ళాను. పాపను నాకందించింది. ఓ ఫోటో ఇచ్చి పాపను ఆ ఫోటోలో ఉన్నతనికి అప్పగించమంది. అతను! నా రవి! అతని కప్పగించడానికి అతనింకెక్కడు న్నాడు? అతను చనిపోయిన విషయం ఆమెకు తెలియదా? అసలు అతనేమౌతాడు ఆమెకు! ఎన్నో సందేహాలు మెదిలాయి, నా హృదయంలో. వణికే చేతులతో పాపను గుండె కదుముకుని 'ఇతను ఏమౌతారమ్మా' అన్నాను. 'అన్న' అంది ఆయా సంతో. వెంటనే ఓ దగ్గు తెర రావడం, ఒకల్లిద్దరు లేచి ఆమెను పట్టుకునేలోపే ఆమె మెడ వాలి

పోవటం జరిగింది. పాప నలాగే హృదయానికి హత్తుకుని కూర్చున్నాను. పాప సంగతి కంపార్ట్‌మెంట్‌లో ఉన్న వాళ్లకు తెలియదు. ఆమె నా పాపే అనుకున్నారు.

విశాఖకు వచ్చాను. పాప నేం చేయాలి? అనాథశరణాలయంలో చేర్పిస్తే? ముద్దులు మూటకట్టే ఆ చిన్నారిని దిక్కులేనిదాన్నిగా చేయడానికి మనసొప్పలేదు. వేరే ఇల్లు అద్దెకు తీసుకుని ఆయానుపెట్టి పాపను పెంచాను. అంతా పాప నా బిడ్డే అనుకున్నారు. రకరకాలుగా నిందించారు. బాధపడడానికి ఎప్పుడో అలవాటు పడ్డాను. నా కది క్రొత్త కాదుగా? అలా వివాహ ద్వారాన్ని నేనే మూసేసుకున్నాను.

అమ్మ, నాన్న రెండు నెలల తేడాతో ఆ సంవత్సరమే చనిపోయారు. ఇంక నాకు మిగిలింది ఆ పాపే. ఆమెమీదే నా ఆశలన్నీ పెట్టుకున్నాను. నా అభిరుచుల కనుగుణంగా ఆమెను తీర్చిదిద్దాలనుకున్నాను. రాధీ! ఆ పాపవు నువ్వే నమ్మా!

కాని ఏది జరగకూడదని భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తున్నానో, అది జరగనే జరిగింది. ఏ పరిస్థితుల్లో నేను చేజేతులా జీవితాన్ని నాశనం చేసుకున్నానో, అదే పరిస్థితి నీకూ వచ్చిందిప్పుడు.

ఇప్పుడు చెప్పు, తల్లీ, నువ్వు రమేష్‌ను వివాహం చేసుకుంటావో, లేక ఎం. డి. చేసి విదేశాలకు వెళ్లతావో? జీవితమంటే ఎం. డి. చదవడం, విదేశాలకు వెళ్లడం కాదమ్మా! జీవితంలో ఏ అనుభూతులూ లేనప్పుడు, ఏమీ పొందలేక అశాంతితో వేగిపోతున్నప్పుడు నీ చదువు నీకు శాంతినిస్తుందా? నీ ఆశయం నెరవేరేప్పటికి నీలో మార్దవం హరించిపోతుంది తల్లీ! నీలో జ్ఞానం తప్ప ప్రేమ మిగల దా సమయంలో. ఆ విషయం తెలుసుకున్న రోజున ఆ బాధను భరించలేనమ్మా!

ఆనాడు రవి మిత్రుడు మధుసూధన్ నన్ను హెచ్చరించాడు. కాని నేను లక్ష్యపెట్టలేదు. నీలా నాకో ఆశయమంటూ కూడ లేదప్పుడు. కేవలం అవివేకంతో నిర్లక్ష్యం చేశాను. ఫలితం జీవితంలో ఏమి రుచిచూడలేదు నేను. ఈనాడు నాకేం మిగిలింది, పవిత్రతగా జీవించాననే ఆత్మతృప్తి, నిన్నో ఉత్తమురాలుగా రూపొందించగలిగాననే గర్వం తప్ప?

మనసు మల్లెరేకులాటిదమ్మా! దానిని కొనగోటితో గిరితేనే చిరిగిపోతుంది. అలాంటి సమయంలో దాన్నో పెద్ద కత్తిమొన కెరచేస్తే రూపంలేకుండా నాశన మవుతుంది. రమేష్ నీపై మమతల్ని పెంచుకోవడానికి అవకాశమిచ్చావు. నీ చనువుతో ప్రోత్సహించావతన్ని. ఇప్పుడు ప్రక్కకు తప్పుకుని తమాషా చూసినందువల్ల తప్పక నష్టపడవలసి వస్తుంది. అంతా పోగొట్టుకున్న తరువాత నేనెంత విలపించానో ఆ భగవంతుడికి తెలుసు.

అమ్మ మాటపై విలువుంటే వెంటనే వెళ్లు. క్షమాపణ చెప్పుకుని అతన్ని పెండ్లి చేసుకోవడానికి ఒప్పుకో, రాధీ.

బహుశా ఈ సాయంత్రం వరకు రాను నేను. పనుండి విజయవాడ వెళ్లుతున్నా. వెంటనే రమేష్ వద్దకు వెళ్లతావని ఆశిస్తా.

ఆశీస్సులతో,
అమ్మ."

రాధిక తేలికపడిన హృదయంతో నిట్టూర్చింది. అమ్మ తన స్వంత అమ్మకాదా! అమ్మ జీవితం వెనుక ఇంత పెద్ద గాథ ఉందా!

గుంటూరునుంచి రమేష్, రాధిక వచ్చారు మరుసటి రోజు. అమ్మను వెదుక్కుంటూ రీడింగ్ రూంలోకి వెళ్లారిద్దరూ. రాధిక పేరిట ఓ కవరుంది. తీసి చించింది.

"అమ్మా!

రమేష్ దగ్గరకు వెళ్లావుకదూ? ఈ రోజు నేను చాల సంతోషిస్తున్నాను రాధీ! గర్వపడుతున్నానునిన్ను చూచి. నా కృషి ఫలించింది. నా ఆశలు నెరవేరాయి. రమేష్ తల్లిదండ్రుల అనుమతి కూడ తీసుకుని వివాహం చేసుకోండి.

"ఈ రోజు ఉదయం పత్రికలో ప్రఖ్యాత సర్జన్ శ్రీధర్ కారు ప్రమాదంలో కుంటివాడయినట్లు పడింది. అతని ఫోటో కూడ వేశారు. ఆయనే నా బావ. హార్వర్డులో ఉన్నాడాయనిప్పుడు. ఈనాటికి బావ ఉనికి తెలుసుకోగలిగాను. బావనింక ఒంటరివాడిని చేయలేనమ్మా! నా సమ్ముఖంలో చనిపోవాలనుకున్న నా బావ కుంటివాడయిపోయాడు. భగవంతుడు అతనిని ఆ విషయంలో కూడ కనికరించలేదు. ఆయన సేవ చేయడానికి వెళ్లిపోతున్నాను రాధీ!

నువ్వు తిరిగివస్తే మళ్లీ నిన్ను విడిచిపెట్టలేను. అందుకే నువ్వు రాకముందే వెళ్లిపోతున్నా. జీవితం సుఖప్రదంగా గడిచిపోవడానికి నీ కన్నిసౌకర్యాలూ కలిగించాను. ఇక భగవంతుని కృపాదృష్టి మీమీద ప్రసరించేటట్లు ఎప్పుడూ ప్రార్థిస్తా. మీకు నా ఆశీస్సులు. ఆస్తి విషయాలు మన లాయరుతో మాట్లాడు.

ప్రేమతో,
అమ్మ."

బొంబాయిలో విమానం ఎక్కబోతున్న డాక్టర్ ఉమాదేవి "అమ్మా!" అన్న రాధిక కంఠం వినగానే, వెనుదిరిగి చూచింది. రాధిక, రమేష్ వచ్చి ఆమె పాదాలకు నమస్కరించారు. అస్పష్టంగా ఆశీర్వదించిందామె.

"నన్ను విడిచిపోతావా అమ్మా!" రాధిక, ఉమాదేవి హృదయంపై తలపెట్టుకుని రోదిస్తోంది. చిరుహాసం తప్ప ఉమాదేవి ముఖంలో మరేభావమూ లేదు. మెల్లగా రాధిక వీపుపై చేతితో రాస్తున్నది. ఎక్కడినుండో 'ఢాం' అనిపించింది. రాధిక, ఉమాదేవి ఇరువురూ ఉలిక్కిపడ్డారు.

"అమ్మా! ఈరోజు దీపావళి. ప్రతి సంవత్సరం ఏదో ఒక నగ చేయించేదాన్ని. ఈ సంవత్సరం చాల పెద్ద నగను పొందావుకదూ తల్లీ! ఈ నగ నీ జీవితాన్నే శోభింప చేస్తుందమ్మా!" అంది ఉమాదేవి, రమేష్‌వంక చూస్తూ.

విమానం బయలుదేరడానికి సిగ్నల్ ఇచ్చారు. మెల్లగా రాధిక చేతిని రమేష్ చేతిలో ఉంచి, విమానం లోపలికి వెళ్లిపోయింది ఉమాదేవి. మరో మలుపు తిరిగిందామె జీవితం. జీవితంలో ఎన్నో మలుపులు! ★